

že obě strany rozepře smlouvu ihned splnily tím, že žalobce zaplatil kupní cenu a žalovaná mu odevzdala prodaný pozemek do držení a užívání, že státní pozemkový úřad výměrem ze dne 24. května 1925 odpřel smlouvu tu schváliti, že však sporné strany nevyvodily z toho důsledky, žalovaná podržela kupní cenu a žalobce pozemek. Tím tedy daly obě strany rozepře najevo, že trvají při původní smlouvě. Projev státního pozemkového úřadu, že trhovou smlouvu neschvaluje, nebyl podle jeho důvodů nezměnitelný, a dokud smluvci nevyvodili z něho důsledky, jest vždycky dle smyslu výhrady o schválení ještě čas k splnění vzpomínuté odkládací výminky. Státní obvodová úřadovna pro pozemkovou reformu v P. dala výměrem ze dne 27. května 1935 zásadní souhlas k odprodeji pozemku ve smyslu původní trhové smlouvy ze dne 10. února 1924 a žádala, aby jí byla smlouva ta předložena k schválení, a je proto žalovaná povinna buďto vydati žalobci originál smlouvy té, nebo jeho duplikát podepsati za tím účelem, aby jej žalobce mohl předložit státní obvodové úřadovně pro pozemkovou reformu v P. k schválení.

Čís. 17103.

Ustanovují-li stanovy hospodářského a výdělkového společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.), že má pro své pohledávky proti členovi přední zástavní právo nebo vůbec přední nárok na členských závodních podílech, týká se ono ustanovení vypořádacích podílů příslušejících členu. Výpovědi členských podílů a vystoupení člena ze společenstva za konkursu prohlášeného na jmění člena se stal dosavadní členův podmíněný a nedospělý nárok na vypořádání nepodmíněným a dospělým (§ 21, odst. 2 konk. ř.) a společenstvo jest oprávněno uplatňovati své přední zástavní právo ve prospěch své pohledávky a namítati ji k započtení se vzájemnou pohledávkou člena na vyplacení vypořádacích podílů.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1938, Rv I 720/38.)

Truhlářské, výrobní, nákupní a prodejní družstvo v U., zapsané společenstvo s omezeným ručením, bylo členem žalované Občanské záložny v U., která mu poskytla zápůjčky do výše 300.000 Kč. V letech 1920 a 1925 složilo závodní podíly v úhrnné částce 6.000 Kč. Stanovy žalované záložny obsahovaly v § 6 toto ustanovení: »Dokud jest člen v závaznosti k záložně, přísluší jí na všechny závodní podíly jeho přední právo zástavní a vůbec přední nárok pro její pohledávky...«. Usnesením krajského soudu v Ch. ze dne 16. ledna 1935 byl na jmění uvedeného společenstva prohlášen konkurs a tu žalující správce konkursní podstaty vypověděl členské podíly onoho družstva u žalované záložny a domáhal se po uplynutí ručební doby zaplacení 6.000 Kč s přísl. tvrdě, že žalované nepřísluší přednostní právo zástavní a přednostní nárok na zažalované podíly, a obsahují-li stanovy žalované záložny

v § 6 takové ustanovení, že to odporuje §§ 48 a 49 zák. č. 70/1873 ř. z., ježto upotřebením členských podílů k vlastnímu uspokojení společenstva a poskytnutí zástavního práva k nim pro pohledávky nebo jiné nároky společenstva, odporuje účelu vytčenému v zákoně, mimo to že nemůže nastati kompensace mezi nároky konkursní podstaty a vzájemnými nároky žalované záložny, poněvadž se proti nárokům konkursní podstaty kompensace nedopouští, poněvadž se pohledávka žalované stala likvidní a vůbec pohledávkou teprve dnem 1. ledna 1937, kdežto konkurs byl na družstvo prohlášen již v roce 1935. Žalovaná odepřela vyplacení zažalovaných členských podílů, ježto její zástavní právo nebylo prohlášením konkursu dotčeno a ona byla oprávněna sraziti si na částečnou úhradu nedoplatku poskytnutých zápůjček shora uvedenému družstvu jeho členské podíly. Nižší soudy zamítly žalobu, a to odvolací soud, který prohlásil dovolání za přípustné podle § 502, odst. 3 c. ř. s., z těchto důvodů: Jest přisvědčiti odvolateli, že závodní podíly člena společenstva jsou po dobu členství vlastnictvím společenstva. To je zřejmé z ustanovení §§ 48, č. 2, 55 a), d), 59 a 79 zák. č. 70/1873 ř. z., zejména z § 49, podle něhož likvidátoři mají navrhnouti prohlášení konkursu jmění společenstva teprve tehdy, jestliže se při početí likvidace nebo později zřízené bilanci ukáže, že aktiva společenstva, čítaje v to rezervní fond a společenské podíly členů na úhradu dluhů společenstva nestačí, počítají se tudíž podíly k aktivům společenstva a to není pasivní, jestliže podíly členů stačí na úhradu jeho dluhů. Člen složením podílů nabývá obligačního práva proti společenstvu, aby mu byly vyplaceny jeho podíly po zrušení společenstva, vyloučení, neb jeho vystoupení ze společenstva po případě v hodnotě vyšší, bylo-li dosaženo zisků, nebo v hodnotě nižší, byly-li ztráty, jak obojí podle stanov na něho případně. Na tyto vypořádací podíly, jež mají býti členu po dané výpovědi za podmínek ve stanovách uvedených vyplaceny, má žalovaná záložna podle § 6 stanov přední právo zástavní a vůbec přední nárok pro své pohledávky. Odvolatel tvrdil v první stolici, že řečené ustanovení stanov žalované záložny je v odporu s předpisy §§ 48 a 49 zák. č. 70/1873 ř. z., což první soud právem vyvrátil tím, že v souzeném případě se členské podíly žalované záložny staly majetkem jmenovaného družstva, tedy osoby třetí, takže žalovaná se uspokojuje z majetku družstva a nikoli ze svého vlastního majetku. V odvolání pak tvrdí, že ustanovení to je v odporu s ustanovením §§ 76, 77 a 79 téhož zákona, avšak ani v tom nemá pravdu, neboť uvedený zákon v dotčených předpisech upravuje ručení člena společenstva, je-li v konkursu neb v likvidaci, a dále ručení člena po výpovědi po dobu ručební. V souzené věci však nejde o ručení uvedeného družstva po dobu závaznosti, neboť ta již uplynula dnem 1. ledna. Obligační nárok truhlářského družstva na vyplacení podílů v ceně buď vyšší neb nižší nebo v ceně nezměněné, jest jeho pohledávkou, která mu vznikla již přistoupením družstva za člena a složením podílů; pohledávka ta nevznikla teprve výpovědí konkursním správcem, nýbrž tou výpovědí se

stala dospělou. Je proto možná kompensace, neboť pod § 21, odst. 2, konk. ř. není kompensaci na překážku, že vzájemné pohledávky, neb některá z nich v době prohlášení konkursu nebyly dospělé. Jde o tytéž subjekty, o pohledávky pravé a stejnorodé, takže tu jsou podmínky §§ 1438 a 1439 obč. zák. Rozh. č. 9054 Sb. n. s. se na souzený případ nehodí, neboť v případě tam řešeném šlo o útraty, jež byly přisouzeny žalované konkursní podstatě a jež tudíž vznikly za trvání konkursu; ostatně i v tom rozhodnutí se praví, že jest možná kompensace pohledávky věřitelovy za konkursní podstatou s pohledávkou podstaty, jsou-li jinak splněny obecné podmínky. První soud posoudil věc správně po právní stránce, jestliže žalobu zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dospěl-li odvolací soud k úsudku, že žalovaná má podle § 6 svých stanov pro své pohledávky přední právo zástavní a vůbec přední nárok na vypořádací podíly, stalo se tak toliko výkladem uvedeného ustanovení stanov. Tento úsudek lze tedy napadati jen pro nedůslednost s hlediska nesprávného právního posouzení věci a nikoliv, jak činí dovolatel, s hlediska rozporu se spisy.

Uvedený úsudek odvolacího soudu je také logicky bezvadný. Právě proto, že závodní podíly před vypořádáním jsou vlastnictvím společenstva, může se řečené ustanovení stanov žalované záložny týkati pouze podílů na vypořádání. Vypořádací podíl není však již vlastnictvím společenstva, nýbrž nárok na něj přísluší členovi. K tomuto tehdy teprve budoucímu nároku mohla žalovaná nabýti i zástavního práva. Tomu nejsou na překážku ani zásady projevené v rozhodnutích č. 3199 a 10181 Sb. n. s.

S hlediska přípustnosti kompensace v souzené věci nezáleží na tom, že se výpověď členských podílů a vystoupení upadlého družstva ze společenstva žalovaného staly teprve za konkursního řízení upadlého družstva, poněvadž to nabylo nároku na vypořádací podíly složením částek na podíly, tedy zajisté dávno před prohlášením konkursu. Výpověď členských podílů a vystoupením z upadlého družstva se stal jeho dotčený nárok, doposud podmíněný a nedospělý, nepodmíněným a dospělým (§ 21, odst. 2, konk. ř.). Že by tu byla jiná okolnost vylučující kompensaci podle § 22 konk. ř., dovolatel ani netvrdí.

Mohla tedy žalovaná, mající za upadlým družstvem pohledávku převyšující zažalovanou částku 6.000 Kč, podle § 12 konk. ř. uplatňovati uvedené své zástavní právo v prospěch této své pohledávky a také ve smyslu § 1438 obč. zák. a § 21, odst. 2, konk. ř. prohlásiti, že svou pohledávku se vzájemnou pohledávkou upadlého družstva na vyplacení vypořádacích podílů kompensuje.